

6. Політологічний енциклопедичний словник // Упорядник: В. П. Горбатенко. – К.: Генеза, 2004. – 497с.
7. Musolff A. Metaphor Scenarios in Public Discourse / A. Musolff. – 2006. – p. 240
8. Political Language and metaphor: Interpreting and Charging the World / Ed. by T.Carvet, J.Picalo. – London: Routledge, 2008, p.293
9. У суспільстві домінують дві моделі жіночності, – Оксана Кісь. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?u_suspilstvi_dominuyut_dvi_modeli_zhinochnosti__oksana_kis&objectId=1083817
10. Майдан: хроніка відчуттів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://maidanchronicles.org/#letters>

В статтє проанализированы основные метафорические конструкции, которые использовали во время народного противостояния в Киеве (2013-2014). В тексте акцентируется внимание метафоре как составляющей символической структуры народного противостояния. Также в статтє приводятся примеры использования метафор как риторической фигуры в языке представителей власти и оппозиции.

The article analyzes the basic metaphorical structure that was used during the popular opposition in Kiev (2013-2014). The text focuses metaphor as a part of the symbolic structure of the national opposition. The article also gives examples of the use of metaphor as a figure of speech in the language of the authorities and the opposition.

Стаття надійшла до редколегії 21.09.2015

УДК 342.3 – 048.44

Маслов Ю. К., ОНУ ім. І. І. Мечникова

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ВЗАЄМОВІДНОСИН МІЖ ДЕРЖАВНОЮ ВЛАДОЮ ТА ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СУЧАСНУ ДОБУ

Розглядаються основні підходи щодо аналізу співвідношення та взаємовідносин між органами державної влади та місцевого самоврядування з урахуванням особливостей сучасної доби, а саме – поширення глобалізаційних процесів в політичному просторі, ствердження в політичному середовищі мережових організаційних форм та неолібералізму як ідеології глобалізації капіталу.

Проблеми взаємовідносин між державними органами влади та органами місцевого самоврядування. Одним з наслідків поширення глобалізаційних процесів в політичному просторі є поступове проникнення зі сфери економіки та ствердження в політичному середовищі мережевих організаційних форм. Мережі та їх можливості в політичній сфері на пострадянському просторі є одною з найпопулярніших тем сучасної політичної науки, а останнім часом її активно застосовують до аналізу демократичних перетворень. Вперше про мережі в суспільно-політичному житті стали говорити після виходу в світ відомої трилогії М. Кастельса «Інформаційна доба: економіка, суспільство і культура», де міститься аналіз впливу глобалізаційних процесів на сучасне суспільство та вперше вказано на головну особливість сучасного світу – мережеві структури, характерні для всіх сфер життєдіяльності. Найбільший інтерес, на думку автора цієї статті, викликає перший том трилогії під назвою «Становлення суспільства мережевих структур», який присвячено дослідженню змін в соціальній структурі сучасного суспільства та тим наслідкам, до яких вони призводять в суспільно-політичному житті сучасного світу та в країнах Європи зокрема.

Після краху соціалістичної системи ідеологічним простором майже монополює неолібералізм як ідеологія глобалізації капіталу. Постмодерністська думка виявилася нездатною створити реальну альтернативу неподільному пануванню неолібералізму. Ульріх Бек у своїй роботі «Влада і контрвлада в добу глобалізації» [1] пропонує відповідь на цей виклик, зокрема – доктрину космополітизму з його головним світоглядним принципом – утвердженням інакшості інших в такій якості. На його думку, методологічний космополітизм, що протиставляється застарілому на сьогодні методологічному націоналізму в політиці і науці, є теоретичним підходом і водночас сценарієм-ідеологією, який покладає надію на світову громадськість і покликаний задати для неї певні орієнтири у протистоянні зі світовим капіталом і формуванні кращого світу.

Збірник статей переважно західних авторів під загальною назвою «Глобальні модерності» [2] презентує проблематику глобалізації під двома кутами зору – суспільна теорія, в межах якої досліджується, наскільки проблематика глобалізації опросторовує суспільні теорії; другою вузловою проблемою визнається суспільна зміна, де увага зосереджується навколо соціокультурних процесів і форм життя, які виникають за мірою того, як глобальне усуває націю-державу як визначальну основу соціального життя.

Серед сучасних дослідників різних аспектів глобалізації варто зазначити роботи З. Баумана, А. Гальчинського, В. Воронова, В. Колодко-Гжегожа та ін.

Окремим напрямком досліджень в сфері глобалізаційних трансформацій є дослідження мережевих форм організації, де певний інтерес викликають роботи О. Давидова, присвячені дослідженню наслідків становлення мережевих структур в суспільстві та їх вплив на політичну систему та її основні інститути. Мережева методологія дослідження політики та мережевий підхід до політики та управління загалом досліджувалися в роботах російського вченого Л. Сморгунова. Практику становлення соціально-політичних мереж на терені українського сучасного політичного простору досліджувала Л. Лясота та Л. Дунаєва.

Роботи вказаних авторів на сьогодні є найгрунтовнішими дослідженнями сучасних процесів на даному політичному просторі. Особливу привабливість цим роботам додає їх спроможність проаналізувати сучасний стан політичного управління з урахуванням не тільки глобалізаційних процесів, ствердження мережевих організаційних форм, а й культурно-ментальних та історичних аспектів. Тому цілком обґрунтованим є висновок, що саме мережі здатні стати основою для нових політичних інституцій на політичній арені держав – молодих демократій.

Самоврядність та всі форми самоорганізації населення традиційно перебувають в колі зору дослідників, що ґрунтуються на синергетичному підході до власних досліджень. В сучасний час теми нелінійності та самоорганізації займають пріоритетне місце серед наукових публікацій Заходу. Теорія нелінійних динамічних систем, в першу чергу, синергетика та теорія динамічного хаосу, вже вийшли за межі конкретних дисциплін і довели свою високу евристичну значущість. Показовим прикладом виявляються публікації «Шпрингеровської серії з синергетики», число яких вже сягнуло 60 томів і діапазон її інтересів постійно поширюється. До відомого авторитету в сфері дослідження нелінійності – журналу «*Physica D. Nonlinear Phenomena*» долучилися такі видання як «*Nonlinearity*», «*Chaos and Bifurcations*», «*Physical Review E*», «*Journal of Nonlinear Science*» тощо.

В основі синергетики як науки лежать роботи В. Моїсєєва та І. Пригожина. Однією з перших праць не тільки в Україні, але й на теренах колишнього СРСР була монографія І. Добронравової «Синергетика: становление нелинейного мышления» [3]. В Україні на проток ХХІ століття вийшла робота Л. Бевзенко «Соціальна самоорганізація» [4], яка є ґрунтовним дослідженням можливостей синергетичного підходу до аналізу сучасних соціально-політичних явищ. Дослідники самоорганізаційних процесів стверджують, що самоорганізація виховується в суспільстві, починаючи з найнижчого

рівня – з місцевої громади. Найбільш обґрунтовано цю позицію відстоює український дослідник О. В. Батанов [5].

Теорію відкритих систем як парадигму процесів глобального розвитку досліджував О. Г. Стариш [6], який в межах монографічного дослідження здійснив спробу синтезувати на основі теорії ноосфери В. Вернадського та теорії конвергенції Дж. Гелбрейта теорію відкритих систем, до яких відносив, зокрема і політичну систему.

Принцип розподілу влад як основа співвідношення влади та самоврядування досліджувалася низкою суспільствознавців, починаючи з Нового часу, коли Дж. Локк [212] та Ш.-Л. Монтеск'є [266] вперше запропонували принцип розподілу влад як основу здійснення влади в суспільстві. Сучасна західна політична думка пропонує розрізняти практику застосування даного принципу, виходячи з форми держави, а саме – якою є форма адміністративно-територіального устрою.

Реалізацію принципу розподілу влад за умов унітарності розглядали українські дослідники В. Кравченко і М. Пітцик [7] та М. Пухтинський [8]. Вони доходять висновку, що здійснення регіональної та місцевої політики за умов різних форм територіально-адміністративного устрою майже не відрізняється. Напроти, вони приводять Європейську Хартію про місцеве та про регіональне самоврядування як основу здійснення регіональної політики в сучасній Європі, яка по суті своєї є Європою регіонів.

Окремий напрямок в дослідженнях розподілу влад займають роботи з аналізу системи стримувань та противаг. Серед таких дослідників необхідно відзначити роботи Н. Гайдасенко, А. Гергіци, О. Леванчука, Р. Мартинюка, В. Согіна, В. Шаповалх та інших.

Досить цікавою є позиція О. Новикова [9] та Л. Дунаєвої [10] щодо розгляду принципу розподілу влад в контексті концепції «симфонії влад», яка за природою свого походження є релігійною теорією. Дані автори стверджують, що концепція «симфонії влад» є природно притаманною слов'янському народу, тому пропонують брати її як один з принципів побудови взаємин між владою та самоврядуванням в процесі управління країною. Це, на їх думку, сприятиме гармонійному здійсненню політичного управління країною.

Проблеми взаємовідносин між державними органами влади та органами місцевого самоврядування є постійними темами обговорення на сторінках провідних газет, предметом численних науково-практичних семінарів та конференцій. Різні дослідники виділяють різну кількість наукових принципів, за якими має будуватися діалог та взаємини влади та самоврядування в процесі політичного управління сучасною країною.

Різні аспекти децентралізації як принципу сучасного державного управління та організації влади на місцях містяться в роботах українських авторів. Зокрема, Н. Нижник в своїх роботах акцентувала увагу на централізації та децентралізації державного управління в Україні [11], а також І. Грицяк [12], А. Коваленко [13], А. Колодій [14], М. Корнієнко [15], К. Линьов [16], М. Харитончук [17] та ін.

Власну школу дослідження децентралізаційних процесів мають росіяни, які воліють розглядати її в контексті федералізму. Зокрема, таку думку поділяють російські дослідники В. Введенський, А. Горохов, Е. Шайхлісламов [18]. Необхідно зазначити, що таке уявлення про децентралізацію притаманна і деяким західним дослідникам, зокрема такі ідеї прослідковуються в роботах Р. Уотса, П. Кінга, Д. Елейзера, І. Осагі та ін.

Своє бачення децентралізації має й польська школа політології, де найбільшого поширення отримала робота професора Є. Рушковського [19] про три системотворчі компоненти децентралізації – політичну, адміністративну та територіальну. Такий підхід поділяється й більшістю українських авторів та законодавцями.

Достатнього рівня наукового осмислення отримав і принцип субсидіарності в межах сучасної суспільно-політичної думки. Серед західних дослідників слід назвати роботи О. Гьофе та Й. Гьюфнера [20], які простежили еволюцію ідеї субсидіарності в межах філософської нерелігійної думки. Серед українських дослідників не існує певної єдності щодо поглядів на зміст та відповідність українським реаліям даного принципу організації владних процесів всередині національних владних систем. Серед українських авторів слід відзначити роботи О. Батанова, Н. Бровинської, І. Грицяка, В. Грубася, Т. Панченко, В. Токовенко, П. Свянєвича та ін.

Поряд із субсидіарністю в межах політичної теорії та практики завжди згадують про солідарність та принцип солідаризму, який також вже є досить дослідженим (в роботах В.-Ю. Даниліва, П. П. Гай-Нижника, Г. Пеша та інших).

Дослідження інституту місцевого самоврядування тісно зв'язано з дослідженням співвідношення влади та самоврядування в політичному управлінні сучасними країнами. Місце і роль інституту місцевого самоврядування в сучасній політичній системі України досліджували В. А. Григор'єв, В. М. Кампо, М. І. Корнієнко, М. П. Орзіх, М. О. Баймуратов та ін. Політичний бік проблеми досліджували М. Пухтинський, А. Ткачук, М. Пітцик, В. Кравченко та ін. Політологічний аналіз функціонування органів місцевого самоврядування в сучасній Україні здійснювали Б. П. Андресюк, Ю. В. Крестева та ін.

Взагалі до питань реформування державної влади, державного управління та адміністративно-територіального устрою в сучасній Україні звертається майже кожен науковець, який досліджує політичний процес та різні аспекти здійснення державної влади чи місцевого самоврядування в Україні.

Найбільш актуальною реформою для сучасної України, а також для більшості країн Центральної та Східної Європи залишається адміністративно-територіальна реформа, яка постійно перебуває в колі наукового пошуку українських авторів, а також їх колег з ближнього зарубіжжя. Одразу після отримання незалежності, стало питання про необхідність такої реформи і більшість країн пострадянського простору поставили собі за мету її проведення, однак, як зазначає Й. Вишотравка [21], досвід в країнах колишнього СРСР є дуже малим, а інколи навіть відсутнім, на відміну від країн ЦСЄ, які мали приблизно такі ж стартові умови розвитку, як і країни пострадянського простору.

Тому аналіз досвіду цих країн, а також країн Європейського союзу, став окремим напрямком наукових досліджень українських авторів. Зарубіжний досвід адміністративно-територіального реформування став предметом дослідження й в межах монографічних видань українських авторів. Так, О. Каляєв в роботі «Досвід адміністративних реформ країн Європейського союзу в контексті адміністративної реформи в Україні» [22] вказує на першочерговість та вагомість даної реформи для побудови дієвої системи влади та управління в країні, яка претендує на вступ до ЄС. Адміністративно-територіальне реформування в контексті нового публічного менеджменту стало предметом дослідження М. Дурмана, який в межах свого дослідження «Аналіз досвіду реформування адміністративної системи управління зарубіжних країн при переході до нового публічного менеджменту» [23] проводить детальний поетапний аналіз всіх адміністративних реформ в Європі за останні півсторіччя й звертає увагу на провідний ролі управлінських еліт та політичного лідера, здатних взяти на себе відповідальність за реформи та їх впровадження в життя.

Проблеми взаємовідносин між державними органами влади та органами місцевого самоврядування є постійними темами обговорення на сторінках провідних газет, предметом численних науково-практичних семінарів та конференцій.

Необхідно зазначити, що дана проблематика є досить актуальною для політичного диспуту з питань політичного транзиту. Однак, при всьому розмаїтті політичних досліджень всіх їх об'єднує спільна риса – більшість з них присвячена окремим аспектам демократизації, або по-

літичним перетворенням. На даний момент актуальним для сучасної політичної науки та практики постає аналіз соціально-політичних підвалин масштабних політичних трансформацій, зокрема модернізації існуючої системи влади, без чого неможливий подальший цивілізаційний розвиток жодної з країн.

Бібліографічний список:

1. Бек У. Влада і контрвлада у добу глобалізації. Нова світова політична економія / Ульріх Бек ; пер. з нім. О. Юдіна. – К. : Ніка-Центр, 2011. – 408 с.
2. Глобальні модерності / За ред. М. Фезерстоуна, С. Леша, Р. Робертсона; [пер. з англ. Т. Цимбала]. – К. : Ніка-Центр, 2008. – 400 с.
3. Добронравова И. С., Финкель Л. С. Динамический хаос в социуме как среда социальной самоорганизации / И. С. Добронравова, Л. С. Финкель // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2005. – №1. – С. 168-180.
4. Бевзенко Л. Д. Социальная самоорганизация. Синергетическая парадигма: возможности социальных интерпретаций / Л. Д. Бевзенко. – К. : Ин-т социологии НАН Украины, 2002. – 437 с.
5. Батанов О. В. Політико-правові засади децентралізації публічної влади в зарубіжних країнах у контексті муніципальної реформи в Україні / О. В. Батанов // Юридичний вісник. – 2014. – № 4. – С. 64-69.
6. Стариш А. Г. Теория открытых систем как парадигма процессов глобального развития / А. Г. Стариш. – Симферополь : Универсум, 2003. – 240 с.
7. Кравченко С. О. Світові тенденції розвитку міст і зарубіжних досвід вирішення проблем міського соціально-економічного розвитку / С. О. Кравченко // Держава та регіони. – 2011. – С. 135-141.
8. Пухтинський М. О. Проблеми децентралізації: національний та міжнародний досвід. Збірник матеріалів та документів / М. О. Пухтинський. – К. : Атіка – Н, 2006. – 744 с.
9. Новіков М., Гайко О. «Європейський досвід» адміністративно-територіального реформування : політичний аспект [Електронний ресурс] / М. Новіков, О. Гайко. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/844/>
10. Дунаєва Л. М. Влада і самоврядування: еволюція діалогу : [Монографія] / Лариса Миколаївна Дунаєва / Одеський нац. університет ім. І. І. Мечникова. – О. : Поліграф, 2009. – 356 с.
11. Нижник Н. Державна влада й державне управління в Україні / Н. Нижник // Вісник УАДУ. – 1997. – № 2. – С. 36-44; Нижник Н. Р. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація : монографія / Н. Р. Нижник. – К. : УАДУ при Президентові України, 1997. – 448 с.; Нижник Н. Р. Системний підхід в організації держав-

- ного управління : навч. посіб. / Н. Р. Нижник, О. А. Машков. – К. : Вид-во УАДУ, 1998. – 160 с.
12. Грицяк І. Деконцентрація і децентралізація у державному управлінні / І. Грицяк // Проблеми теорії і практики державного управління і місцевого самоврядування : матеріали щоріч. наук.-практ. конф. проф.-викл. складу та слухачів академії, (Київ, 31 травня 1996 р.) / за ред. В. А. Дона. – К. : Вид-во УАДУ, 1996. – С. 88-89.
 13. Коваленко А. Місцеве самоврядування: природа, ознаки, межі / А. Коваленко // Право України. – 1997. – № 2. – С. 3-4.
 14. Основи демократії : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [за заг. ред. А. Колодій]. – К. : Ай Бі, 2002. – 684 с.
 15. Корнієнко М. Місцеве самоврядування та «урядова вертикаль» / М. Корнієнко // Місцеве самоврядування. – 1997. – № 3-4 (5). – С. 37-43.
 16. Линьов К. О. Централізація, децентралізація та нелінійність у державному управлінні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.01 «Теорія та історія державного управління» / К. О. Линьов. – К., 2001. – 18 с.
 17. Харитончук М. В. Зарубіжні концепції і практика децентралізації державного управління : автореф. дис. ... канд. політ. наук : спец. 23.00.04 «Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку» / М. В. Харитончук. – К., 2010. – 17 с.
 18. Шайхлисламов Э. Р. Механизм децентрализации государственной власти в федеративном государстве / Э. Р. Шайхлисламов // История государства и права. – 2007. – № 20. – С. 3-12.
 19. *Finanse publiczne a prawo finansowe*. Wyd. 2 / С. Kosikowski, E. Ruśkowski (red.). – Warszawa : Dom wydawniczy ABC, 2006. – 263 s.
 20. Гюфе О. Справедливість і субсидіарність [Текст] : виступи в Україні / Отфрід Гюфе. – К. : Альтерпрес, 2004. – 144 с.
 21. Вишотравка Й. Досвід реформування адміністративно-територіального устрою на пострадянському просторі / Й. Вишотравка // Демократичне врядування : науковий вісник. – 2008. – Вип. 1. – С. 7-15.
 22. Кравченко С. О. Роль державно-управлінських реформ у процесах суспільного розвитку / С. О. Кравченко // Науково-інформ. вісник з держ. упр. – 2010. – Вип. 4. – С. – 9.
 23. Дурман М. О. Аналіз досвіду реформування адміністративної системи управління зарубіжних країн при переході до нового публічного менеджменту / М. О. Дурман // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології : зб. наук. пр. ХНТУ / [голова ред. кол. В. Г. Бутенко]. – Херсон, 2010. – Вип. 2 (3). – С. 53-59.

Рассматриваются основные подходы к анализу взаимоотношений органов государственной власти и местного самоуправления державної с учетом особенностей современной эпохи, а именно – расширения глобализационных процессов в политическом пространстве, утверждения в политической

среде сетевых организационных форм и неолиберализма как идеологии глобализации капитала.

The main approaches to the analysis of relations between state authorities and local self-government derzhavnoi taking into account features of the modern era – namely, the expansion of globalization processes in the political space, the statement in the political environment merezhevyh organizational forms and neo-liberalism as the ideology of the globalization of capital.

Стаття надійшла до редколегії 14.09.2015

УДК 352.07:351.858:791.641

Нагорняк Т. Л., ДонНУ (м. Вінниця)

ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА В УПРАВЛІННІ ТЕРИТОРІЯМИ (ПОЛІТИКА БРЕНДИНГУ МІСТ)

У статті розглянуто процес формування, корекції та просування позитивного образу міст як політичних територій. Доведено, що брендинг міст є напрямом сучасної політики, яка реалізується на трьох рівнях (глобальному, загальнонаціональному та регіональному), має нормативно-правові підстави, впливає на формування стратегії розвитку держави, обумовлює її конкурентоздатність у світовій політиці та виступає публічним індикатором політичної ідентичності та національної самосвідомості громадян. Акцентовано на необхідності залучення територіальних громад в політиці брендингу територій.

Глобальні міста, міста – світові лідери та мегаполіси становлять визначальну електоральну групу у виборчих кампаніях своїх держав та виходять на рівень світового політичного процесу як агенти глобалізації, центри впливових економічних агломерацій, культурної інтеграції та політичні актори. Світова політика та міжнародні відносини змушені шукати чинники корекції, які б ефективно використовували тренди глобалізації та активізацію територіальної ідентичності.

Політична наука і комунікативні практики характеризуються полідисциплінарністю, залучаючи категоріальний апарат, методологічне та інструментальне підґрунтя з соціогуманітарного та природничого поля знань. Концепція територіального брендингу з'явилася одразу після бізнес-брендингу і сьогодні становить ключовий підхід у теорії маркетингу територій (міст). У 1970-х роках Джек Траут вказував на можливість й необхідність створення бренду не лише товарів, пос-